DOMSTOLENS DOM (FØRSTE AFDELING)
AF 12. JUNI 1980 [1]

Lily Schuerer
mod Kommissionen for De europæiske Fællesskaber

»Invalidepension«

Sag 107/79

Sammendrag

Tjenestemænd — invaliditet — konstatering — kriterier
(Tjenestemandsvedtægten, art. 73 og 78; bilag VIII, art. 13)

Eksistensen af en erhvervssygdom, som bevirker, at tjenestemanden helt eller delvis rammes af vedvarende invaliditet, og som efter omstændighederne lader ham være omfattet af vedtægtens artikel 73 eller 78, skal fremgå klart og præcist af de konklusioner, som med henblik herpå formuleres af det i artikel 13 i vedtægtens bilag VIII nævnte invaliditetsudvalg.

I sag 107/79

LILY SCHUERER, tidligere tjenestemand ved Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, boende 11, avenue Ernestine, Bruxelles, ved advokat Ernest Arendt, og med valgt adresse i Luxembourg hos denne, 34/B/IV, rue Philippe II,

sagsøger,

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved Alain Van Solinge, Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat Daniel Jacob, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos Kommissionens juridiske konsulent, Mario Cervino, Jean-Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgte,

1 — Processprog: Fransk.

angående ændring dels af Kommissionens afgørelse af 14. august 1978, hvorved sagsøgerens invalidepension blev beregnet på grundlag af tjenestemandsvedtægtens artikel 78, stk. 3, dels af Kommissionens afgørelse af 3. april 1979, der afviste den administrative klage, som sagsøgeren havde indbragt den 5. oktober 1978 i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, og som tilsigtede annullation af afgørelsen af 14. august 1978 og beregning af sagsøgerens pension på grundlag af vedtægtens artikel 78, stk. 2, samt nedsættelse af et lægeråd, bestående af specialister,

afsiger

DOMSTOLEN (første afdeling)

sammensat af afdelingsformanden A. O'Keeffe, dommerne G. Bosco og T. Koopmans,

generaladvokat: J.-P. Warner
justitssekretær: H. A. Rühl, ekspeditionssekretær

følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og parternes argumenter under skriftvekslingen kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder

1. Vedtægtens artikel 78, stk. 2 og 3, lyder således:

»Når invaliditeten skyldes en ulykke under udøvelsen eller i forbindelse med udøvelsen af tjenesten, erhvervssygdom eller en opofrende handling i offentlig interesse eller, at tjenestemanden har sat sit liv på spil for at redde menneskeliv, udgør invalidepensionen 70 % af tjenestemandens grundløn.

Når invaliditeten har andre årsager, svarer invalidepensionen til den alderspension, som tjenestemanden ville være

berettiget til ved det fyldte 65. år, hvis han var forblevet i tjenesten indtil denne alder.«

2. Sagsøgeren blev ansat ved Kommissionen den 7. juli 1958. Hun beklædte en stilling i lønklasse B 3 ved generaldirektorat XII, da hun den 1. september 1978 blev førtidspensioneret på grund af total invaliditet.

Den pågældende faldt den 26. oktober 1976 på en trappe i Kommissionens bygning. Det anføres i stævningen:

»... at hun ved faldet slog brystet mod kanten af det øverste trin og straks følte kraftige smerter i brystkassen. Hun fik derefter hjertebanken og blev grebet af stærke smerter ved hjertet. Hun henvendte sig straks til Kommissionens lægetjeneste ...«

Denne konstaterede en arterieflimren og ordinerede sygeorlov. Sagsøgeren anmeldte ikke ulykken til administrationen.

Fra 3. december 1976 gjorde sagsøgeren tjeneste på halvtidsbasis. Sagsøgeren blev den 30. december 1976 atter ordineret sygeorlov, der med tre måneders mellemrum blev forlænget gennem hele 1977.

Dr. Schußler, som har været sagsøgerens behandlende læge siden 1959, fremsendte den 25. november 1977 en lægeattest til Kommissionen, hvori han bl. a. forklarede:

»... jeg har aldrig tidligere konstateret hverken hjerteforstyrrelser eller andre hjertesygdomme, som den der har eksisteret siden ulykken den 26. oktober 1976 ... elektrokardiogrammet (som blev taget af Kommissionens lægetjeneste) afslørede en arytmi, en atrieflimren med ventrikulær tachykardi ... Vedrørende forhistorien kan det bemærkes, at patienten efter efter udsagn fra oktober 1975 var udsat for en vedvarende indånding af støv på grund af en defekt installering af et klimaanlæg i hendes kontor ... Det er min opfattelse, at der er en årsagssammenhæng mellem den vedvarende indånding af støv, den heraf følgende uvante fysiske anstrengelse ved at gå op at trappen og patientens snublen, der er den udløsende faktor for hendes sygdom, som igen har medført hendes invaliditet.«

Det følger af en undersøgelse foretaget den 22. august 1977, for sagsøgerens regning af »Association des ingénieurs belges«, at iagttagelsen gennem mikroskop af en prøve af det pågældende støv har gjort det muligt at fastslå:

»— manglen på asbestfibre,

— tilstedeværelsen af inaktivt støv, som især består af natrium- og calciumsalte ...«

Kommissionen indledte i januar 1978 ex officio proceduren til konstatering af invaliditet. Det med henblik herpå nedsatte invaliditetsudvalg, der bestod af dr. Callebaut, udpeget af Kommissionen, professor S'Jongers, udpeget af sagsøgeren, og professor Verniory, udpeget efter fælles aftale af de to første læger, konstaterede den 3. august 1978,

»... at fru Schuerer's vedvarende invaliditet, som må anses for total, kan skyldes en ulykke under udøvelsen af tjenesten, men skyldes ikke en erhvervssygdom eller en opofrende handling i offentlig interesse eller, at tjenestemanden har sat sit liv på spil for at redde menneskeliv.«

Kommissionen pensionerede i embeds medfør sagsøgeren ved afgørelse af 14. august 1978 og beregnede sagsøgerens pension efter vedtægtens artikel 78, stk. 3.

Sagsøgeren indbragte den 5. oktober 1978 en klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, mod Kommissionens afgørelse og krævede, at den omtvistede afgørelse blev annulleret, og at pensionen blev beregnet efter vedtægtens artikel 78, stk. 2.

Invaliditetsudvalget fremsendte den 8. januar 1979 en supplerende skrivelse til Kommissionen, der havde følgende indhold:

»Den afgørende faktor i resultatet af den patologiske undersøgelse af fru Schuerer er en gammel lidelse, som er uden årsagssammenhæng med hendes levevis og arbejde. Denne kroniske patologiske tilstand blev den 26. oktober 1976 påvirket af en paroksystisk episode. Denne paroksystiske episode, som har været medvirkende til at betinge patientens nuværende invaliditet, er (ifølge patienten) indtruffet som følge af, at hun på sin arbejdsplads gik op ad en trappe og snublede på det øverste trin. Disse omstændigheder kan under et til nød — som hypotetisk mulighed — anses som den eventuelt udløsende faktor for denne paroksystiske episode ... som tilfældigt eller ved en sammenvirkning af omstændigheder kan være opstået, da hun gik op ad trappen ... Det er ofte vanskeligt inden for lægevidenskaben at afvise den teoretiske mulighed for en sammenhæng mellem en ulykke, som en patient påberåber sig, og den sygdom patienten mener er opstået deraf. Disse sidste betragtninger har medført anvendelsen af ordet 'kan' i invaliditetsudvalgets tidligere fremsendte redegørelse.«

Sagsøgerens advokat foreslog den 22. februar 1979 Kommissionen, at der blev udnævnt et »lægeråd af specialister«, der skulle have til opgave at udtale sig om spørgsmålet om årsagforbindelse mellem sagsøgerens invaliditet og dels ulykken af 26. oktober 1976 dels de sundhedsfarlige arbejdsbetingelser den pågældende har arbejdet under i 14 måneder.

Kommissionen afviste ved afgørelse af 3. april 1979 sagsøgerens administrative klage og bekræftede sin tidligere afgørelse, hvorefter sagsøgerens pension skulle beregnes efter vedtægtens artikel 78, stk. 3, samt afviste forslaget om oprettelse af et »lægeråd af specialister«.

Nærværende sag er anlagt den 2. juli 1979.

Skriftvekslingen er forløbet forskriftsmæssigt.

Professor Lequime, der er hjertespecialist ved Univertité libre i Bruxelles, udstedte den 12. oktober 1979 en lægeattest, hvori han udtrykte:

»overraskelse over, at man har kunnet træffe en afgørelse på grundlag af invaliditetsudvalgets redegørelser. Disse er nemlig ikke entydige, idet de selv giver udtryk for tvivl ... det er nødvendigt, at hele den lægelige journal vedrørende patienten og patienten selv gøres til genstand for en lægelig undersøgelse, der skal foretages af et råd af hjertespecialister med ubestrideligt internationalt ry. Jeg er personligt rede til at medvirke i et sådant råd ...«

Sagsøgerens behandlende læge, dr. Schußler, udstedte den 17. oktober 1979 en ny lægeattest, hvorefter der er

»... en årsagssammenhæng mellem sagsøgernes snublen, kvæstelsen af brystkassen ved faldet, smerterne i brystet og hjerteanfaldet, som har ført til hendes invaliditet.«

De to lægeattester er bilagt replikken.

På grundlag af den referende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen (første afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Parternes påstande

Sagsøgeren har nedlagt følgende påstand:

— Søgsmålet antages til realtitetsbehandling.

— Sagsøgerens påstand tages til følge,

som følge heraf:

principalt,

— afgørelserne af 14. august 1978 og af 3. april 1979 ændres,

— det statueres, at sagsøgernes pension skal beregnes på grundlag af vedtægtens artikel 78, stk. 2,

subsidiært,

— der nedsættes et lægeråd bestående af specialister, fuldstændigt uafhængige af parterne, med den opgave at afgøre, om der er årsagsforbindelse mellem sagsøgerens nuværende invaliditet og arbejdsulykken af 26. oktober 1976, betændelsen i bronkierne, fremkaldt ved indånding i en periode på 14 måneder af urent støv i et sundhedsfarligt kontor,

under alle omstændigheder

— sagsøgte tilpligtes at afholde sagens omkostninger,

— sagsøgeren *forbeholdes* alles rettigheder og muligheder for erstatningssøgsmål i anledning af den lidte legemlige og økonomiske skade.

Sagsøgte har nedlagt følgende påstand:

— frifindelse,

— sagsøgeren tilpligtes at afholde sagens omkostninger,

— med forbehold af alle sagsøgtes rettigheder..

III — Parternes anbringender og argumenter

1. Anbringendet om manglende begrundelse af de omtvistede afgørelser og en fejlagtig begrundelse for afvisningen af klagen

Sagsøgeren gør gældende, at afgørelsen af 14. august 1978 hverken giver nogen begrundelse for anvendelsen af artikel 78, stk. 3, eller den manglende anvendelse af stk. 2. Henvisningen til den del af invaliditetsudvalgets konklusioner, hvori sagsøgerens vedvarende invaliditet, som anses for total, bliver fastslået, kan ikke træde i stedet for begrundelsen. Denne del af konklusionerne tager nemlig ikke stilling til årsagen til invaliditeten. Med hensyn til den del af konklusionerne, der ikke er henvist til, udelukker den ikke, at invaliditeten skyldes »en ulykke under udøvelsen af tjenesten«.

Sagsøgeren fremhæver, at afgørelsen af 3. april 1979 hviler på en fejlagtig begrundelse. Kommissionens undersøgelse af eventuelle forudsætninger er hverken udført metodisk eller omhyggeligt, da man ikke er gået ind på sagsøgerens arbejdsvilkår — 14 måneder i et

sundhedsfarligt kontor med et dårligt fungerende klimaanlæg — og indåndingen af sundhedsfarligt støv. Der er ikke taget stilling til årsagen til sagsøgerens invaliditet i afgørelsen om afvisning. Desuden indeholder den en fejlagtig konstatering af, at sagsøgeren efter en sygeorlov i forbindelse med arbejdsulykken genoptog sit arbejde indtil marts 1977.

Kommissionen påberåber sig heroverfor dommen i sag 61/76, *Geist,* (Sml. 1977, s. 1419), hvori det hedder: »Med henblik på at afgøre, om kravene i artikel 25 er opfyldt, må der ses ikke alene på selve beslutningen ... men på de tilgrundliggende tjenstlige skrivelser, som behørigt er meddelt den pågældende, og hvorved denne klart er blevet oplyst om grundene til den nævnte beslutning.» I det foreliggende tilfælde opfylder afgørelsen af 14. august 1978 kravene om begrundelse, da den er støttet på invaliditetsudvalgets redegørelse, der er præciseret af en supplerende forklaring, hvilke begge er meddelt sagsøgeren.

Kommissionen mener, at søgsmålet for så vidt det er rettet mod afgørelsen af 3. april 1979, skal afvises: denne afgørelse bekræfter blot afgørelsen af 14. august 1978 og har ikke umiddelbar virkning for sagsøgerens retsstilling og er derfor ingen bebyrdende retsakt, som kan påklages (jf. dom i sag 58/69, *Elz,* Recueil 1970, s. 507).

Med hensyn til den omstændighed, at svaret på klagen ikke nævner, at sagsøgeren har arbejdet i et kontor, der af hende selv betegnes som sundhedsfarligt, gør Kommissionen gældende, at denne klage udelukkende kritiserer ansættelsesmyndigheden for, at den ikke har anerkendt, at Schuerer's invaliditet skyldes en ulykke, og at klagen ikke vedrørte problemet med hendes arbejdsvilkår. Man kan derfor ikke sige, at den pågældende afgørelse er støttet på en fejlagtig begrundelse.

Kommissionen indrømmer, at den fejlagtigt har anført, at sagsøgeren efter ulykken genoptog sit arbejde fra 16. november 1976 til marts 1977. Imidlertid er invaliditetsudvalgets konklusioner alene afgørende, og intet tyder på, at affattelsen af disse er sket under påvirkning af den antagelse, at sagsøgeren genoptog sit arbejde i den pågældende periode.

Kommissionen understreger endelig, at den anfægtede afgørelse, ligesom de redegørelser den støtter sig på, klart præciserer, at invaliditeten hverken skyldes en ulykke under udøvelsen af tjenesten, en erhvervssygdom eller en opofrende handling. Den kan derfor nødvendigvis kun skyldes »en anden årsag« og medfører således, at tildelingen af invalidepensionen sker i henhold til vedtægtens artikel 78, stk. 3. Den anfægtede afgørelse og de ovennævnte redegørelser er derfor tilstrækkeligt begrundede, og angivelse af årsagen til invaliditeten har på ingen måde været påkrævet.

Sagsøgeren svarer, at samtlige de pågældende tjenstlige skivelser i sagen *Geist* blev bragt til den pågældendes kundskab, før beslutningen om den omtvistede forflyttelse blev truffet. Denne dom kan

ikke være af betydning for det foreliggende tilfælde, idet visse af de afgørende elementer, som Kommissionen hævder, at den har støttet sin afgørelse på, først blev fremlagt, efter at afgørelsen var truffet. Den omstændighed, at sagsøgte har anmodet invaliditetsudvalget om en supplerende forklaring, beviser netop, at den ikke, da den omtvistede afgørelse blev truffet, var bekendt med alle de nødvendige oplysninger.

Selv om afgørelsen af 3. april 1979 bekræfter afgørelsen af 14. august 1978, er den imidlertid truffet efter fornyet gennemgang af sagen og efter fremlæggelse af supplerende oplysninger. Det er urimeligt, at tillade sagssøgte at fremføre nye omstændigheder, uden at sagsøgeren kan forsvare sig tilsvarende.

Sagsøgeren henviser til, at hun i sin skrivelse af 22. februar 1979, altså 6 uger inden den omtvistede afgørelse var blevet truffet, forelagde Kommissionen spørgsmålet om årsagssammenhæng mellem hendes sundhedsfarlige arbejdsplads og invaliditeten.

Sagsøgtes fejltagelse med hensyn til datoen for sagsøgerens genoptagelse af sit arbejde har medvirket til at påvirke svaret på klagen, der derfor er støttet på en fejlagtig begrundelse.

Med hensyn til den manglende begrundelse i den omtvistede afgørelse gentager sagsøgeren det, hun allerede har anført i stævningen og tilføjer, at angivelse af årsagen til invaliditeten ikke udgør noget brud på den lægelige tavshedspligt, da denne ikke kan gøres gældende over for patienten selv.

Sagsøgte svarer herpå, at den omstændighed, at den omtvistede afgørelse kun henviser til en del af invaliditetsudvalgets konklusioner, er uden betydning, da sagsøgeren er blevet gjort bekendt med den samlede ordlyd af disse. Den omstændighed, at de oplysninger, som invaliditetsudvalget fremlagde som følge af sagsøgerens klage, først blev fremlagt efter at den omtvistede afgørelse var truffet, er ikke til hinder for udøvelsen af den retslige kontrol.

Spørgsmålet, om først klagen og derefter søgsmålet vedrørende den oprindelige afgørelse er indgivet inden for de frister, der er fastsat i vedtægten, angår problemet om sagens antagelse til realitetsbehandling, for så vidt den er rettet mod denne afgørelse, men ikke for så vidt den er rettet mod den bekræftende afgørelse af 3. april 1979. Spørgsmålet, om der er sket en fornyet gennemgang eller, om der er indhentet supplerende oplysninger forud for denne sidste afgørelse, er ligeledes uden betydning, idet den blot bekræftede den oprindelige afgørelse.

Kommissionen er ikke forpligtet til i sit svar på en klage at tage hensyn til andre omstændigheder, som først er blevet meddelt længe efter fristernes udløb, end selve klagen. Den omstændighed, at Kommissionens svar ikke nævner, at sagsøgerens kontor eventuelt har været sundhedsfarligt, er ikke ensbetydende med, at denne omstændighed ikke er taget i betragtning af invaliditetsudvalget, som har haft de af sagsøgeren fremlagte lægeattester til rådighed, hvori der er taget stilling til dette spørgsmål.

Det kan ikke bestrides, at både afgørelsen om at pensionere sagsøgeren på grund af invaliditet og svaret på klagen

hviler på invaliditetsudvalgets konklusioner og ikke på datoen for sagsøgerens genoptagelse af sit arbejde.

Kommissionen præciserer, at forpligtelsen til at begrunde en afgørelse skal forenes med den lægelige tavshedspligt (jf. dom i sag 75/77, *Mollet*, Sml. 1978, s. 897), og at sagsøgeren kunne have indhentet alle de oplysninger, hun havde brug for vedrørende sin sygdom hos den læge, som repræsenterede hende i invaliditetsudvalget.

2. Anbringendet om krænkelse af vedtægtens artikel 78, idet sagsøgte har beregnet sagsøgerens pension efter bestemmelsens stk. 3, i stedet for efter stk. 2

Sagsøgeren gør gældende, at ulykken af 26. oktober 1976 fandt sted i sagsøgtes lokaler og således er sket »under udøvelsen eller i forbindelse med udøvelsen af tjenesten«, jf. artikel 78, stk. 2.

Invaliditetsudvalgets konklusioner udelukker ikke, at der findes en årsagsforbindelse mellem ulykken og invaliditeten. Sagsøgeren mener, at tvivlen burde være kommet hende til gode, da det ikke i stk. 2 kræves, at den invaliderede tilvejebringer et uigendriveligt bevis for årsagssammenhængen.

Kommissionen har undladt at undersøge, om invaliditeten eventuelt skyldes en erhvervssygdom, der er pådraget som følge af indåndingen af sundhedsfarligt støv.

Kommissionen svarer, at den nævnte ulykke ikke blev meldt til den kompetente tjenestegren, og at det efter alt at dømme kun drejede sig om en simpel snublen; i øvrigt forudsætter anvendelsen af stk. 2, at invaliditeten »skyldes« en ulykke under udøvelsen af tjenesten, hvilket invaliditetsudvalget ikke har anerkendt.

Udvalgets supplerende forklaring giver kun udtryk for, at det ikke teoretisk helt kan udelukkes, at der er en årsagssammenhæng mellem ulykken og invaliditeten, hvilket ofte er tilfældet inden for det medicinske område. Det følger imidlertid af retspraksis (dom i sag 29/71, *Vellozzi*, Sml. 1972, s. 133), at anvendelsen af stk. 2 forudsætter, at der findes en direkte årsagssammenhæng.

Det fremgår af invaliditetsudvalgets redegørelser, at invaliditeten på ingen måde skyldes en erhvervssygdom, hvilket nødvendigvis udelukker, at sagsøgerens arbejdsvilkår har haft nogen betydning.

Sagsøgeren svarer, at forpligtelsen til at anmelde enhver ulykke først var gældende efter de bestemmelser, der trådte i kraft den 1. januar 1977, dvs. efter den pågældende ulykke, og først blev bekendtgjort for personalet den 25. februar 1977 på et tidspunkt, hvor sagsøgeren havde sygeorlov. Sagsøgte kan ikke hævde at være uvidende om denne ulykke, da sagsøgeren umiddelbart efter faldet henvendte sig til Kommissionens lægetjeneste. Sagsøgeren ikke blot snublede ved ulykken, men faldt og slog brystet mod trappens øverste trin (dr. Schußler's lægeattest af 17. 10. 1979).

Sagsøgeren hævder, at ovennævnte sag *Vellozzi* vedrørte et andet tilfælde end det foreliggende, idet sagsøgeren i denne sag ønskede dom for, at han var ramt af invaliditet, i modsætning til hvad der var fastslået i invaliditetsudvalgets konklusioner.

Sagsøgte er af den opfattelse, at der ikke fandt nogen ulykke sted den 26. oktober 1976, men at der snarere var tale om et ildebefindende, således at invaliditeten så meget mindre kan skyldes den omtalte »ulykke«.

Man kan udmærket drage lære af dommen i sagen *Vellozzi* i det foreliggende tilfælde, idet det følger heraf, at det skal være påvist i invaliditetsudvalgets konklusioner, at der er tale om en erhvervssygdom eller en arbejdsulykke og så meget mere om en årsagssammenhæng mellem sygdommen eller ulykken og invaliditeten.

3. Subsidiært at der nedsættes et lægeråd bestående af specialister

Såfremt Domstolen ikke allerede kan give hende medhold i hendes søgsmål, påstår *sagsøgeren* subsidiært, at der nedsættes et lægeråd bestående af specialister, der er helt uafhængige af parterne, med den opgave at afgøre, om der findes en årsagssammenhæng mellem sagsøgerens invaliditet og dels ulykken af 26. oktober 1976 dels betændelsen i bronkierne, der skyldes indåndingen af sundhedsfarligt støv i hendes kontor i en periode af 14 måneder.

Sagsøgte henviser til, at behandlingen af den subsidiære påstand forudsætter, at de tidligere fremførte anbringender er blevet forkastet. En sådan forkastelse er imidlertid ensbetydende med, dels at de omtvistede afgørelser er tilstrækkeligt begrundede, dels at de ikke støttes på en fejlagtig begrundelse, samt at de er vedtaget i overensstemmelse med vedtægtens artikel 78. I så fald vil udpegelsen af et nyt lægeråd være uden mening. I øvrigt er der ikke anført nogen juridisk begrundelse til støtte for dette »anbringende«, der i virkeligheden er et krav om efterprøvelse af invaliditetsudvalgets arbejde. Det følger af Domstolens retspraksis, at en tjenestemand ikke længere kan kræve høring af invaliditetsudvalget, når der ikke længere er strid om tjenestemandens sundhedstilstand, fordi invaliditetsudvalget har truffet afgørelse i spørgsmålet, (jf. sagerne 42 og 62/74, *Vellozzi,* Sml. 1975, s. 871); så meget mindre kan tjenestemanden anmode Domstolen om, at der udpeges et lægeråd.

Sagsøgeren svarer, at Domstolen udmærket kan nå til den opfattelse, at spørgsmålet om sammenhængen mellem sygdommen eller ulykken og invaliditeten endnu ikke er tilstrækkeligt klarlagt, og at det under disse omstændigheder ikke er utænkeligt, at Domstolen udpeger et nyt lægeråd. Indhentning af et lægeresponsum er et led i sagens undersøgelse, der ikke behøver noget særligt »retsgrundlag«. Sagsøgeren henviser til professor Lequime's rapport af 12. oktober 1979 og til hendes behandlende læge dr. Schußler's rapport af 17. oktober 1979, hvoraf hun udleder, at invaliditetsudvalgets redegørelser efterlader tvivl og uklarhed.

Kommissionen svarer, at den af sagsøgeren udpegede læge har haft lejlighed til at give sine kolleger i invaliditetsudvalget alle de fornødne lægelige doku-

menter. Udvalgets redegørelse er affattet på grundlag af en bedømmelse af sagsøgerens lægelige journal og hendes indlæggelse på et universitetshospital i fire dage. Professor Lequime's attest har ingen beviskraft, da han selv føler sig ude af stand til i det pågældende tilfælde at foretage en vurdering uden at have undersøgt patienten grundigt og uden kendskab til den samlede lægelige journal. Sagsøgte anfører subsidiært, at der ikke er noget til hinder for at anmode invaliditetsudvalget om flere oplysninger, såfremt man finder, at udvalgets konklusioner er uklare.

I retsmødet den 20. marts 1980 har sagsøgeren ved advokat Ernest Arendt, Luxembourg, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved advokat Daniel Jacob, Bruxelles, afgivet mundtlige indlæg.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse umiddelbart efter de mundtlige indlæg.

Præmisser

1 Nærværende sag er anlagt den 2. juli 1979 af en tidligere tjenestemand ved Kommissionen, som den 1. september 1978 blev pensioneret på grund af total invaliditet.

2 Sagsøgeren har nedlagt påstand om ændring dels af Kommissionens afgørelse af 14. august 1978, hvorved sagsøgerens invalidepension blev beregnet på grundlag af vedtægtens artikel 78, stk. 3, dels af Kommissionens afgørelse af 3. april 1979, der afviste den administrative klage, som sagsøgeren havde indbragt den 5. oktober 1978 i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, og som tilsigtede annullation af afgørelsen af 14. august 1978 og beregning af sagsøgerens pension på grundlag af vedtægtens artikel 78, stk. 2. Sagsøgeren har desuden nedlagt påstand om nedsættelse af et lægeråd, bestående af specialister.

3 Tjenestemandsvedtægtens artikel 78, stk. 2 og 3, lyder således:

»Når invaliditeten skyldes en ulykke under udøvelsen eller i forbindelse med udøvelsen af tjenesten, erhvervssygdom eller en opofrende handling i

offentlig interesse eller, at tjenestemanden har sat sit liv på spil for at redde menneskeliv, udgør invalidepensionen 70 % af tjenestemandens grundløn.

Når invaliditeten har andre årsager, svarer invalidepensionen til den alderspension, som tjenestemanden ville være berettiget til ved det fyldte 65. år, hvis han var forblevet i tjenesten indtil denne alder.«

4 Sagsøgeren faldt den 26. oktober 1976 på en trappe i Kommissionens bygning i Bruxelles. Det anføres i stævningen:

»... at hun ved faldet slog brystet mod kanten af det øverste trin og straks følte kraftige smerter i brystkassen. Hun fik derefter hjertebanken og blev grebet af stærke smerter ved hjertet. Hun henvendte sig straks til Kommissionens lægetjeneste ...«

Denne konstaterede en atrieflimren og ordinerede sygeorlov. Sagsøgeren indrømmer, at hun ikke anmeldte ulykken til administrationen.

5 Det invaliditetsudvalg, som sagsøgte havde nedsat, og som var sammensat af dr. Callebaut, udpeget af Kommissionen, dr. S'Jongers, udpeget af sagsøgeren, og dr. Verniory, udpeget efter fælles aftale af de to første læger, konkluderede den 3. august 1978:

»... at fru Schuerer's vedvarende invaliditet, som må anses for total, kan skyldes en ulykke under udøvelsen af tjenesten, men skyldes ikke en erhvervssygdom eller en opofrende handling i offentlig interesse eller, at tjenestemanden har sat sit liv på spil for at redde menneskeliv.«

6 Invaliditetsudvalget fremsendte den 8. januar 1979 en supplerende skrivelse til Kommissionen, der havde følgende indhold:

»Den afgørende faktor i resultatet af den patologiske undersøgelse af fru Schuerer er en gammel lidelse, som er uden årsagssammenhæng med hendes levevis og arbejde. Denne kroniske patologiske tilstand blev den 26. oktober 1976 påvirket af en paroksystisk episode. Denne paroksystiske episode, som

har været medvirkende til at betinge patientens nuværende invaliditet, er (ifølge patienten) indtruffet som følge af, at hun på sin arbejdsplads gik op ad en trappe og snublede på det øverste trin. Disse omstændigheder kan under et til nød — som hypotetisk mulighed — anses som den eventuelt udløsende faktor for denne paroksystiske episode ... som tilfældigt eller ved en sammenvirkning af omstændigheder kan være opstået, da hun gik op ad trappen ... Det er ofte vanskeligt inden for lægevidenskaben at afvise den teoretiske mulighed for en sammenhæng mellem en ulykke, som en patient påberåber sig, og den sygdom patienten mener er opstået deraf. Disse sidste betragtninger har medført anvendelsen af ordet 'kan' i invaliditetsudvalgets tidligere fremsendte redegørelse.«

7 Som Domstolen allerede har fastslået i dommen af 13. juli 1972 i sag 29/71, *Vellozzi*, (Sml. 1972, s. 133), skal eksistensen af en erhvervssygdom, som bevirker, at tjenestemanden helt eller delvis rammes af vedvarende invaliditet, og som efter omstændighederne lader ham være omfattet af vedtægtens artikel 73 eller 78, fremgå klart og præcist af de konklusioner, som med henblik herpå formuleres af det i artikel 13 i vedtægtens bilag VIII nævnte invaliditetsudvalg.

8 Det fremgår af invaliditetsudvalgets første redegørelse, som den omtvistede afgørelse af 14. august 1978 er baseret på, at sagsøgerens invaliditet hverken skyldes en erhvervssygdom, en opofrende handling i offentlig interesse eller, at hun har sat sit liv på spil for at redde menneskeliv, hvilket er de betingelser, der kan føre til anvendelse af vedtægtens artikel 78, stk. 2. Med hensyn til den anden betingelse for anvendelse af denne bestemmelse — at ulykken er sket under udøvelsen eller i forbindelse med udøvelsen af tjenesten — udelukker redegørelsen ikke, at den pågældende invaliditet kan skyldes en sådan ulykke. Den i denne sammenhæng anvendte, ikke ganske entydige formulering blev tydeliggjort ved den supplerende forklaring af 8. januar 1979.

9 Følgelig kan sagsøgte ikke drages til ansvar for at have udledt af den første redegørelse fra invaliditetsudvalget, at årsagssammenhængen mellem den påståede ulykke og invaliditeten ikke var bevist, og for at have forstået udtrykket »invaliditeten ... kan skyldes en ulykke under udøvelsen af tjenesten« således, som det udtryktes i den supplerende forklaring, nemlig at »det

er ofte vanskeligt inden for lægevidenskaben at afvise den teoretiske mulighed for en sammenhæng mellem en ulykke, som en patient påberåber sig, og den sygdom patienten mener er opstået deraf«. Kommissionen har derfor med rette støttet sin afgørelse om, at sagsøgerens pension skal beregnes efter vedtægtens artikel 78, stk. 3, på invaliditetsudvalgets konklusioner, da udvalget ikke har fastslået, at sagsøgerens invaliditet skyldtes en af de betingelser, der skal være opfyldt for at bringe vedtægtens artikel 78, stk. 2, i anvendelse.

10 Det fremgår ikke af sagens akter, at sagsøgeren har gjort indsigelse mod invaliditetsudvalgets sammensætning eller arbejdsmetoder. Udvalget har gyldigt truffet afgørelse på grundlag af de af sagsøgeren fremlagte lægeattester og efter hendes indlæggelse på et universitetshospital i fire dage. Under disse omstændigheder må udvalgets konklusioner anses for endelige, således at der ikke kan fremsættes indsigelse mod disse, medmindre der indtræffer nye omstændigheder.

11 Sagsøgerens fremlæggelse af lægeattester, der rejser tvivl om invaliditetsudvalgets konklusioner, men som ikke giver nogen begrundelse for at antage, at væsentlige elementer i sagsøgerens lægelige journal har været udvalget ubekendt, er ikke en sådan ny omstændighed.

12 Det er derfor ikke nødvendigt at nedsætte et nyt lægeråd bestående af specialister, og sagsøgte må således frifindes.

Sagens omkostninger

13 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at afholde sagens omkostninger.

14 Sagsøgeren har tabt sagen.

15 I henhold til procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne imidlertid selv de af dem afholdte udgifter i sager anlagt af ansatte i Fællesskaberne.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (første afdeling)

1. **Sagsøgte frifindes.**

2. **Hver part bærer sine omkostninger.**

O'Keeffe Bosco Koopmans

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. juni 1980.

For justitssekretæren

J. A. Pompe
Assisterende justitssekretær

A. O'Keeffe
Formand for første afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT J.-P. WARNER FREMSAT DEN 20. MARTS 1980 [1]

Høje Domstol.

I denne retssag behøver jeg ikke tid til at overveje mit forslag til afgørelse.

Domstolen har endnu sagens faktiske omstændigheder frisk i erindring, hvorfor jeg ikke behøver at gentage dem.

Jeg vil for et øjeblik se bort fra spørgsmålene, dels om den begrundelse, hvorpå Kommissionens personaledirektør støttede sin afgørelse af 14. august 1978, er tilstrækkelig, dels om sagen kan antages til realitetsbehandling, for så vidt den er rettet mod afgørelsen af 3. april 1979

1 — Oversat fra engelsk.